Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De legibus - Cod. Ettenheim-Münster 220

Münzer, Franz

[S.l.], 1715

Sectio 4ta

urn:nbn:de:bsz:31-122324

Visual Library

felicitate, adeoque supponit similiter potestatem quandam universalem supra data communitate, quae potestas oeconomica non censetur. Sed haec an lex sit ratio an voluntatis satis abundanter dicta est. Sit igitur

Lectio 4ta.

An promulgatio sit de essentia legis?

Communiter a theologis et jurisperitis tenetur nulla lege ante omnem omnino promulgationem obligare, et ratio id ipsum evincere videtur, non enim obligare potest quod in notitiam non devenit, atqui quamdiu nulla omnino promulgatio habetur, lex in notitiam non devenit, ergo etc. Dixi tamen ante omnem et quamdiu nulla omnino promulgatio habetur: nam sciendum est quia triplex promulgatio haberi potest scil. simplex et solemnis. Simplex est quaecunque nuda propositio legis sine ulla solemnitate et caeremoniis juris, ad quam sufficit ut per illam quamdocumque notitia ad subditos divulgetur. Solemnis est contra illa est quae publice cum aliqua solemnitate fit v. g. praecedente tubicine, aut sine tubicine ex aliquo loco specialiter ad id designato proclamatur, aut alio modo cuique loco proprio per publicum manifestatur, hanc esse voluntatem principis, quam tanquam legem respicerent etc. Circa huius promulgationis necessitatem variae sunt sententiae. Est sententia prima quae docet sufficere sed necessaria esse promulgationem simplicem et quamcunque legis notitiam, proinde vixta hanc sententiam principes curiae consiliarii in qua agendi lex statuitur subditis manifestanda cum tenentur ex notitia ipsa privata curiae, antequam publice lex manifestetur, est aliquorum apud Salas tract. 14 de legibus disp. 2 sect. 1. Secunda sententia dicit omnem omnino promulgationem esse tam quam conditionem applicante, hinc si sine promulgatione etiam simplici per impossibile in aliquo notitia lex deveniret, iam obligaret ad illam servandam. Tertia sententia est promulgationem solemnem essentialem esse legi saltem humanae, negat tamen esse essentialem omni legi etiam naturali, quae sententia est mentem nostri temporis. Quarta denique sententia est sex. Et tenet quod promulgatio sit essentialis omni omnino legi etiam naturali, ita ut quamdiu lex solemniter promulgata non fuerit, lex formaliter in actualis regulae et mensurae

gleta in [illegible] de actu contra Ex a Thomistis qd sit ordinatio rationis in bonum com
est eo quia vera communitatis habet promulgata, sentiunt cum S. Comitis eius disci-
pulis cum qui sit.

25. Affertio promulgatio solemnis sive illa quo fit ex instituto ad hoc, ut lex in notitia
subditorum ad eos actualiter obligandos deveniat est de quali legis non solum positivo
sed etiam naturali. Est dubium sententia S. Th. hic q. 90. a. 4. vbi ex instituto quaerit an
promulgatio sit de ratione legis et si habet dubium. qd fuit dubium est lex imponit alicui
primum regula et mensura, regula autem et mensura imponitur hoc, qd applicatur his
quae regulant et mensurantur, unde ad hoc qd lex virtute obligandi dedicatur ipsi est primum
legis, oportet qd applicetur his, quae sunt regulari debent, talis autem applicatio est hoc
qd in notitia eorum deducit ex ipsa promulgatione, unde promulgatio ipsa est ad hoc
qd lex habeat suam virtutem, et sic ex ipsa natura legis, quod nihil
aliud est, qm quoddam rationis ordinatio ad bonum commune ab eo qui cura communitatis habet pro-
mulgata ita quod S. Th. quia hanc suam Dicit rationem. Desumpsit ex decreto Gratiani
vbi distinct. 4. Canone in istis duabus legibus instituunt cum promulgant. Cum S. Comitis
sentiunt Thomistae et alii plures extra Societatem alii. Ego ratio S. Th. est
quia lex est regula, de ratione regulae autem est ut applicetur iis quae sunt regulandi sic
applicatio autem promulgatione: qa promulgatio pertinet ad essentiam legis. Verum hoc S. Th. ratio
multis dd. non videtur satis quaerentibus, unde Aquinas hic dist. 1. sent. q. ait qd hic disputat
ad summum potest promulgatio esse necessaria ad titulum ex parte legislatoris, ut illa subditis hanc
modo applicetur, non tamen ex notitia est qd titulus ex parte ipsis subditis, ut ea sibi proprie et
vitaliter applicet. unde hi Th. alia Canone inserunt latine magis relevante ut
apud eundem Aquinas videre est: verumtamen arguimus qd ipsa S. Th. ratio vere illata et tam
satisfacit quanto his satis quaerentibus adeoque ea in sit recedendum. unde

26. Ratio ex ratione S. Th. lex est essentialiter regula et mensura actualis et publica actuat hanc
moralem facultatem in bonum commune respicit de ratione integra et de essentiali essentiali regula
actualis et publica est actualis et publica applicatio: qa de ratione integra et de essentiali ratio essentiali

legis ē p mulgatō publicā fuit solemnis. p. ma. et quidē lex effectū sit regula et mensura
quōm facta ā tempore vigeat, legibus enim hos regulari eorum ipsorum certum ē ut ā quoda negandum
minimē videat, quoautem regulamur regula ē et mensura cui conformemur. unde ostenditur
primo quod lex sit regula actualis. lex vero sua natura ē quoda institutio superioris actu imperans
quid agendum quidve fugiendum sit, lex enim vero sed tota ē actualis proiectio mandatum superioris
cuiusdam alijs ad bonum comune, loquor autem de lege principali et formalis et non tam de lege po-
tentiali quae nedum ē lex sancti dos in potentia non ē principia hos sed tam potens ē vel superi
hos, atqui institutio superioris actu imperans quid agendum quidve fugiendum sit, quoniam ex se actu
regulat, similiter quod in se ē proiectum et non tam principiandum, quoniam ad se actu ē regulans et non
tam ē potens regulare, lex autem in suo nomine ē aliquid actuale proiectum in bonum comune
non ē tam principiandum: quoniam lex quoniam de se ē actualis regula cui comes generari debent
acta subditorum. probatur lex ē regula ut omnes videntur: quoniam lex actualis ē re-
gula actualis, et autem de essentia legis principalis et completa quod sit actualis: quoniam ē de eius
essentia quod sit regula actualis. insuper plerumque asserunt doctores quod cum lex sit quoda ordi-
natio mentis p imperium rationis facta et promulgata, quoniam hoc imperium sive mandatum
simul etiam sit regula actualis: quoniam sicut hoc imperium facta et promulgata, ut lex sit regula
actualis de eius facti requirit: unde tota definitio, ut dixi, in altorum membra
quo dicit quod non tam sit actualis sed etiam publica regula. quod si

Ostendit lex debet esse regula comis, atqui regula esse comis debet similiter ē
publica: quoniam lex non tam ē regula actualis sed etiam publica. ma. probatur primo ex ratione 27.
legis proprietatis et privilegium quorum in hoc consistere quod lex sit respectu omnium ad quos comis
proiectum autem et privilegium respectu totum. quod hoc autem lex esse ē
ordinatio rationis in bonum comune, ad quos etiam ē regula communis omnium qui ordinantur in bonum comune
sunt quoniam subditi ordinantur in bonum comune in quos ex ordinatione generali; ita etiam lex ē esse
omnium regula comis. unde p. mi. non potest dici regula actualis comis nisi publica: quoniam
regula esse comis debet similiter ē esse publica, sine quo enim aliquid dici non potest illud
de eius essentia agatur, esse per quia lex esse ē regula actualis comis, ē etiam regula esse
publica. ant. videtur in dicimus clara quomodo unitur quod actus comes regulans, quod ē ē regulans

publicatu contra, unicuique ante è quod sit regula ut omnis publicata, ordinem sit regula actu
omnis, cum ex publicato quod fiat notum, et ex contra noto quod fiat come: igitur a primo
ad ultimum lex è effectus regula et mensura actualis ac publicae actuum humanorum moralium
seu liberorum in bonum come, et sic habet veritas, maioris jurisprudentiae nostro saeculo.

29. unde patuit et ostendit etiam mi. de ratione iniqua et de effectivo effectu regulae
actualis et publicae è, quod mice è regulae actualis et publicae facit effectum, atque id quod
huiusmodi effectum è actualis et publicae applicatio: go de ratione iniqua et de effectivo effectu
regulae actualis et publicae è actualis et publicae applicatio seu simulgatio. ma. cum concedit
mi. in qua difficultas è p. quod regula actualis et publicae in ce vali facit effectum, quod
jam habet et quod regula actus sit et quod publica sit, atque quod regula actus sit habet quod actus applicatus
ad regulandum, hoc autem quod publica regula sit et tantum privata habet quod hoc quod notum tantum
vel alteri seu alicui come et publice manifestet: go etiam quod regula actualis et publica
facit effectum, è actualis et publica simulgatio, effectus de effectu legis è simulgatio publica et solemnis
ide vali quo ad hoc instituta è ut moniam notitiae devenire valeat, et quid etiam ex latere
S. P. quo proinde satis concinnum è. sed

29. sed nec magis tollit quod ex sua natura è quod come et publice ex sua natura eum respicit quod facit
agitur è fieri come et publice, adjoniq; ex sua natura è quod come et publice: go etiam ex sua
natura respicit quod facit agitur è fieri come et publice. ma. videlicet ex dicti clara omnis quod
omnis quod ex sua natura è tale respicit ex sua natura quod facit è tale, sic quia non ex effectu sua è
ordinis reale, non respicit ex sua natura quod facit è ordinis reale et sic agitur in obligatio. mi.
autem quod lex in sua natura sit quod come et publice inde satis liquet quod lex ex sua natura sit ordinis
omnibus subditorum in bonum come: proinde etiam consequens certum è, quia lex ex sua natura debet
respicere id quod facit agitur è fieri come et publice. quare tutt. atque hoc quod lex facit
agitur è fieri come et publice è simulgatio et quid solemnitatis: go lex ex sua natura respicit simul-
gatione solemne, proinde etiam illud quod ex sua natura aliquid respicit sit tantum quidem sed reale
et effectus quoque requisitum, simulgatio solemnis è tantum quidem sine qua non sed effectus institutio
legis actualis. p. a. tutt. quod illud lex facit agitur è fieri come et publice, quod facit et

facili potest effare de universali obligatione superiori vacante: atqui id huiusmodi effari
aut potest effari è promulgatio et quid solemnis tm: go id ex facili apta è suri comi et
publica è promulgatio et quid solemnis tm. ma. iterie in terminis satis elucet mi. autem sui
ostendit universaliter tamdo id effari de vacante superiori obligante è promulgatio legis sine
denuntiatio quod huiusmodi lex obscuri sit vacatio superiori: go similiter id effari de va-
cante superiori universaliter obligante è denuntiatio universali, atqui hoc tm, quia denuntiatio
particularis et mere particularibus singulatim fit, sic ut è apta parere obligatione omnem, sed tm
faciendo, cum go lex sic sit id comune et publicum non potest sufficere ad illa promulgatio tm particu-
laris, sed interest ut sit universalis seu comis, quia id universale sic fieri obligatio universali:
cum go lex debet parere obligatione universalem et quid sic, id promulgatione autem particularem
id aiendum obligatio universali cautela, id sic autem cautela promulgatione universale, etm
lex sic requirit promulgatione universale, et quia promulgatio universalis è solemnis, lex sic requirit
promulgatione solemne.

Opitur veteris auctoritate et ratione auctoritate quidem iuris civilis obi cod. de legibus lege nra 30.
fert leges, 8mo quo obtinent hominum vitam legi ab obligabunt. ita in authentica
ut facta novo constitutione de valore legum decernit ex quo in come facto est manifesta.
ex quas auctoritate sic fuit. atqui ut leges ab obligabunt, ut in come facto est manifesta.
è promulgatio publica et comis adeoque solemnis, de eo igitur quia ut dicimus aliqua promulgatio è de
essentia legis, hoc promulgatio alia et non potuit qm solemnis, proinde de essentia legis è promulgatio sol-
emnis. a ratione autem sic est lex è essentia obligativa ut contra, quod nunt 38.
et ex ipso nomine legis elucet, lex quippe id dicta a ligando dicunt, unde quoque ligatura
moralis a fati quae subditorum voluntatem in vacante trahunt superiori, atqui in ea obligan-
tis essentiali promulgatione, lex enim in notitia non deducta obligare non potest: go promulgatio
è de essentia legis, id enim res in suo esse essentiali constituit, illudque esse essentiale esse, adeoque quia
id promulgatione lex in ea obligantis id è essentiale, essentiali promulgatio vere essentiale est.

Structura promulgatio solemnis de qua in assorte dicimus è illa quae ex institutio 31.
sit ad hoc ut lex in notitia subditorum deveniat ac eos actualiter obligandos, atqui sine
promulgatione talis lex non obligat, cum igitur de essentia legis sit id sit obligativa necessitate
id dicta promulgetur. p. mi. lex non obligat sine vacante superiori ut obligante diurnale

cognita et promulgata, non autem potest ut obligans manifestari aut cognosci positive pactos superiori nisi solemni denuntiatione ad hoc specialiter facta: go denuntiatio ad hoc specialiter facta proinde solemnis ad hoc ut lex actu obliget requiritur, at quid ultra velut additio sine qua non, sed effectus quia lege obligare non est additio legis, sed est de eius effectu, qd enim ex nomen alicui specialiter fictat, illud de effectu eius et non tamen longinquo additio redditur. 33. requiritur, importatur autem in nomine lex specialiter obligatio lex enim ab eligendo dicitur: go &c.

32. Varia tamen gratia dicta obiuncta: imo quid dicunt obligat aliqua lex quin promulgetur: go promulgatio non potest esse de essentia legis. p. a. lex naturalis morali non est actus legis, sed lex naturalis obligat sine omni promulgatione, unde contra tenentes, qd ex quo stat ratione naturam, et multa alia positive introducta non sunt essentia, non obligantes: go obligat aliqua lex quin promulgetur. 2do. qd presupponit legem non est de essentia legis, atqui promulgatio presupponit legem: go &c. ma. patet mi. p. Debatur lex divina aeterna, promulgatio non debatur aeternae, atqui durat ab aeterno et presupponit non aeternam lex presupponit promulgationem. 3tio. atqui qd presupponit essentiam atqui promulgatio est atqui qd presupponit essentiam legis. 4to. ad legem attinet quia obligare ad aliqd faciendum vel non faciendum, sed non solum obligant ad servanda leges illi tantum qui lex promulgata, sed et mali: go de ratione legis non est promulgatio. 5to. lex manet non amplius manente promulgatione: go non potest esse effectus in promulgatione, ad eos promulgatio solum videtur esse additio accessoria legis. 6to. esto requiratur aliqua promulgatio ad essentiam legis, ea tamen non videtur esse solemnis qd ptz de lege divina positiva: quoniam deus tempore veteris gratia nova lege de facto tulerit, nec dum solemni promulgatione totiusque solemnitate facta, potuit tamen et de facto potest hanc obligare ad legis et precepta non solemniter promulgata sed singuli dumtaxat revelata. qd ipse patet ido integrum ac quale legislatum sunt nomine lex non est directiva et obligativa moralis actionum atqui maneret totum hoc integrum legislatum legis, etiam si deus lege solemniter ipse non promulgaret, sed singuli dumtaxat obligantur sua voluntate revelaret: igitur bona promulgatio non attinet ad essentiam legis. mi. p. non dari lex est directiva rationem divinam divini si tam revelatione non sit lata, at etiam obligativa, cum deus potestate habeat obligandi

huiusmodi ~~[illegible]~~ simpliciter dicantur manifestatione voluntatis cum sit absolutus Dñi earum.
Hoc ~~[illegible]~~ potestas quo nobis obscurum Sed.

Ad 1m dx s. D. qui tñ q. 90. a. 4. ad 1. ait. ad 1m 90 dicendum, q. promulgatio legis 33.
non est ex hoc ipso, q. eam lex mentibus hominum inseruit naturali cognoscenda. ita s. D.
quare in fine n. a. Cum mi. sup. dicit quia omnis enim lex non obligat sine promulgatione positiva, non obligat sine promulgatione quod est naturali impressio creatoris naturali voluntatis divina unde sciendum est, q. quidem verum sit, q. non omne legis requirat promulgatio positiva solemnis, seu iuratam solemnis, seu alia quae fit ex institutione hominum, ut lex in notitiam subditorum deveniat, alias promulgatio procul dubio est signum divinum super nos quo signati sumus utique ex naturali lege ~~[illegible]~~ in nostra non esset in aperta et publica tabula legum et ingressum: sone autem in nostra affectione ~~[illegible]~~ pure bonum ad omne legem prout subiacet legi naturali, lex naturalis non sero illa vocata, sicut patet ex dictis ad 1m.

ad 2dum dico quod similiter verum est quod illud quod presupponit legem adequate quoniam non sit de essentia legis, non autem omne illud quod presupponit legem tm radiale quare in fine n. mi. ad eum ponit D. ma. dobat lex divina manere ab aeterno quod scilicet lex non est, ~~[illegible]~~ cum actus sequuntur esse non sint, c. ~~[illegible]~~ sed D. debet fundatur aut radicaliter (c. scilicet et actualiter n. ma. lex divina debat ab aeterno tm fundatur et radicaliter non autem actualiter et scilicet, quia ut actualiter et scilicet dicit lex, requirit subditum actualiter cui lex imponatur et quem scilicet ligat ac dirigat: sunt igitur ab aeterno non debat subditum actualiter ~~[illegible]~~ ita etiam ab aeterno non debat actualiter aut scilicet lex divina ~~[illegible]~~.

ad 3tium D. ma. actus rei presupponit essentiam rei: ergo essentia sit de genere actus rei (c. si ergo essentia sit etiam de genere actus rei n. ma. ergo lex sicut et promulgatio est de genere actus rei; lex enim non tm est potentialiter mensura sed est mensura et regula actualiter, adeoque ipse actus rei ingredit essentiam legis: et simile est exemplum de visione licet enim visio sit actus rei, quia tm eius essentia consistit in actu rei, ideo actus rei ingreditur essentiam visionis.

~~[illegible]~~ Ad 4tum dicet s. T. loc. cit. ad 2. ~~[illegible]~~ tripliciter. Dictum quod dicitur coram aliquis lex non promulgata obligant ad legis observandam in quantum in eorum notitiam devenit non alios vel devenire potest promulgatione facta. ita s. D. quod multi dicere quod dicitur coram aliquis lex non est promulgata 34.
legem deveniat non ex hoc casu quod promulgatio ad obligationem legis non est necessaria, sed quia

promulgatio facta est, ut lex ad omnes vim obligandi devenire valeat, licet autem devenerit
adeoque illi alij etiam lege non aliunde tenerentur, nisi quia publice promulgata fuit lex
quod magis facit pro nostris, cum sicut publice promulgatio sufficiens fuisse defendamus
hoc modo arguendo, illi horum qui promulgatio facta non est facta tantum tacite promulgatione
ut in notitiam etiam horum devenire potuerit, tantum tegentes ideo procedere iuxta §. 8.
quia si facta est promulgatio, ut licet lex per promulgationem in modo in eorum notitiam
non devenerit, devenire tamen potuerit, et lex hoc suam universalitate omnes subditos
obligandi, hoc tamen obtineat: sicque nisi ita promulgatio facta esset, illi horum
qui promulgatio facta non est non obligarentur, adeoque neque lex sua universalitate obti-
neret: Cum quod de nova lege sit ut sit vinculum statutum omnes obligans, inuenit ut
etiam universaliter denuntiatio, quod sit promulgatio solemnis, adeoque de natura legis est
promulgatio solemnis quod ex hac importat assertio. ad 5tum Dicit promulgationem
solemnem manere in virtute et effectu v. g. in signo in synteresi, scriptura, memoria
licet non oneret facti, sunt imperium naturae et voluntas superioris, dicit manere non obstante
quod imperium naturae et actualis voluntas desint, quia manent in suo effectu et virtute
licet in ipsis non adsint. et hoc ajunt volunt dicere §. 8. dum loquitur de promulgatione legis in futurum solendi, non primitate scripturae, quae quomodo stetur com
promulgat.

3s. Dictum n. quod requiratur promulgatio solemnis vinculo ad hoc ut lex singuli
cujus obligandi denuntiatio intentione omnes obligandi revelaret sua voluntate, istare
veluti obtineret natura solemnis promulgationis verus finis quod attingit in legem nova
vbi singuli non gaudent injuncta et signatum est limen ~~[illegible]~~ tant omnes obligandi, adeoque
etiam in hoc casu non haec lex non requiri solemne promulgatio. Dicit tamen de-
nuntiatio intentione omnes obligandi, quia si lex aliqui in particulari imponeret obligationem
non denuntiatione omnes obligandi obligaret quod sed non in natura legis verum tamen modo intentione
praecepti, quia lex dicitur esse regula cotuj omnium, et non tantum particularis singulorum, ista autem
denuntiatio est tantum attributiva obligationis et regula singulorum non autem omnium: quod si
vero ista denuntiatio revelans fieret cum additio omnes obligandi, et si singuli fiat

tn obtinet qd sit constitutio regula communis omnibus adeoqs lex, et non tm regula verbis singulorum, et in hac classe revelato huiusmodi obtinere et tanquam promulgatus solemnis ex quo etiam deducitur et ipso ad rem pertinet, qd secundum sit quia si loquatur tm singulis indimet cum intentione obligandi ibi tam sit qd directiva et obligativa, non tm publica: ipse autem ex lege, ut quia ex sua natura non requirit, etiam sit aliqd publicum directivum et obligativum. unde ma. fu. D. poest integrum ac quale sigillatim huiusmodi nomine lex non est directiva et obligativa quodcunqs m. e. ed directiva et obligativa communis et omnibus non autem singulorum (ma. et quoniam dicta mi. m. c. lex idem dicta non tm est regula sed est regula communis et publica omnibus non tm singulorum, proinde decisio non est insistendum, quia non tm idonea sit singulos in privato obligandi, sed etiam omnes in communi, alias ex hoc ad legem prius dictam requiritur promulgatio solemnis, et non sufficit promulgatio privata.

Infertur qd quaeliter termo sit in nostro aperto de lege prius dicta atque ex sicut communitate ipsa, intentum de ea quae requiritur in singulo membro communitatis, quod lex non prius lex est sed vel praecepta vel privilegium vel aliud qd huiusmodi, lex enim ff. de legibus l. 8. dicit communis sponsio civitatis ad cuius praecepta omnes qui in ea republica vivunt instituere debent. ex quo dictum lex non omnes fieri dicit non in singulis, quare etiam Cicero lib. 3. de legibus dicit maiores nostri in personas privatas leges ferri noluerunt, id est enim privilegia non obligarent ad praecepta singulorum nearia tm et aliqm promulgatione sed privata cum intentione tm actualiter obligandi sive publica, idqs sit perinde, sed tm quaeritur promulgatione communem et solemne requiri ad omne lex prius dictam, seu ea quae sit regula communis omnibus, et non tm privata singulorum: unde optimo qd in definitione legis charitatis gratia non inquiritur addatur communis, dico qd lex sit communis ordinatio rationis in bonum commune ab eo qui curam communitatis habet promulgata.

Infertur secundo qd possit qd curia principis generalis habens vallas superiorem in lege prae 37.
qd lex in genere non ipsos fidel. in ratione legis non obligabit, usqdum lex communi promulgata fuerit: ratio est qd secundum dicta lex fiat, quatenus imo communem promulgatione antequam autem lex fiat, quia facta fuerit, obligare non potest. dicitur tm in ratione legis, nam valla superiorem huiusmodi generalem vel ad obligari qm imo lex ipsos facta est et obliget ad comem

promulgatae obligaret, quia illud statutum nondum in vatae legis, sed ex voluntate
superioris in vatae processit, ad probandum enim sufficit quod vis ipsius superioris imperium etiam
privatum, ad legem autem hoc imperium minime sufficit, sed requiritur ut sit debitaliter regula
Comitis subditorum in bonum Ecclesiae, adeoque requisitum illud, quod ex ipsa sua regula Comitis,
quod ex dictis et promulgatio solemnis. Hinc etiam deducitur, quod si officiarius huiusmodi statuta in con-
silio facta certio cuidam privato intimaret, ille certo non obligaretur ad illud servandum
quia ut dictum est lex non mensurat et notitia vel promulgatio privata sola hoc intimatio
est, adeoque in vatae legis solis non obligaret, sed neque obligaret in vatae processit, quia
constat quod superior non inscriptum ut a officiario proviniat aliquid signandi etiam, sed tunc voluntate
superioris officiarius processum fuit, hoc officiatus intimaverit, adeoque voluntas superioris
officiarios processisse obligans ad solos officiarios non autem ad illud etiam privatum extendat.
Unde si in aliqua Curia lex statuta de non exhibendis frugibus in terra aliena
ponunt officiarii in vatae processit ex voluntate superioris statim obligari ad servandum
hanc statutum, sed non obstante hoc officiorum obligatione subditi prius, quam Comitis
eius fiat promulgatio sine pacto frugis exhibent, et hoc statutum in vatae legis minime
dicentur, quia prius quam Comites promulgent, privata tunc statutio est, adeoque lex est non nisi
quo ad Comitis Consilio Civitatis ut sed superius plura dicentur, quod de obligatione legis in
statuto quoque tractabimus.

38. Unum tamen pro colluta omnibus hac satis dictorum notandum est scil. quod lex sit optima regula
Comitis verum agendarum obligans omnes in communi collective, et non tamen singulos dividitur
unde sequitur quod ad eam requiritur optima promulgatio solemnis, quia cum regula sit, hoc habet
a patre vatis practice seu imperio ut supra dictum, quod autem sit obligans regula, hoc habet
ab imperio vatis ut immediate electris voluntatis, unde vatis radicaliter et proximiore
vatis ad statutum legis, et tunc quod sit regula Comitis obligans omnes collective et non tamen
singulos dividitur hoc ipso pacuit promulgatio solemnis et Comitis, quo sola per se et sine
ipsa ad statuere regulam huiusmodi solemnem et Comitis, et adeo Cum de essentia legis sit,
quod sit huiusmodi regula Comitis, et non potest esse regula privata (si enim processum fuerit non lex)

interest etiam quod cum in eo regulae communis constituatur per promulgationem solemnem et communem tamen etiam haec promulgatio solemnis et communis sit de essentia legis et haec de promulgatione dicta sufficiunt.

Sectio 5ta.

De Legis Conditionibus.

Cum legum naturam facilius illegi non possit ~~aut~~ autumamus quam si singulas earum ~~[illegible]~~ conditiones ~~restringamus~~ quarum quidam aliae essentiales sunt aliae accidentales, de iis pro complemento 1. quaest. ultima hac sectione agere decrevimus.

Prima autem legis et essentialis conditio est quod sit regula communis bonumque respiciat 39.
commune de hac conditione sic ait Amicus hic disp. 1. sect. 2. DD. et iura gerendant de ratione legis esse ut communis sit, omnesque personas in comitate perfecta existentes comprehendat, ita le. 1. ff. de legibus lex est commune praeceptum et lege iura eadem titulo iura non in singulas personas sed generaliter constituuntur, hanc doctrinam ut nihil advertit Amicus confirmat ~~[illegible]~~ universalis inductio, nam lex aeterna ad omnes creaturas legis capaces se extendit, lex naturalis quae aeternae legis participatio quaedam est, omnes ligat, lex positiva divina tum vetus tum nova pro capacitate personarum earumque exigentia ad omnes lata est, proinde eadem erit ratio de quavis alia lege. # Politicae
Ratio etiam id ipsum evincit, lex enim est proprie actus ~~[illegible]~~ gubernatoris, cuius potestas sive a Deo sive a populo immediate collata per se pro ordinatur ad ~~[illegible]~~ bonum commune, huc quippe tendit omnis perfecta hominum societas quae in perfecta civium concordia et naturali felicitate consistit: proinde etiam lex quae tanquam regula et norma dirigit ad humanas actiones in ordine ad bonum commune tuendum communis esse debet et obiectum singulis duntaxat est proponenda: atque hoc etiam eruitur ex discrimine legis ac praecepti quae in eo diversificantur, quod lex sit respectu omnium in communi, praeceptum ergo sit respectu personarum privatarum.